

da han søgte at fremme dens Dyrkning her i Landet, anbefalede den ivrigt som en Næring, der var at foretrække for hvilkensomhelst anden, for Mennesket, saavelsom for Dyr og Fjerfæ. Der kan ikke være Tvivl om, at vort Clima alligevel ikke er stiftet for dens Vært, og det vil være langt gavnligere for Nationalvellet, at man vilde tilstaae os at kjøbe den, hvor den kan produceres for billigst Priis; at vi i Almindelighed heller ikke bør anvende den til Dyrs Næring og Fødning, og vi selv vedblive at bruge Brød af Hvede, som Hovedføde.

III.

En Comitee-Betænkning.

En af Professor i Chemien C. Scharling, Professor i Botanik Liebmann og bot. Gartner Weilbach bestaaende Comitee, der var bleven nedsat til at undersøge Kartoffelsygdommen, har til den polytechniske Læreanstalt afgivet nedenstaaende af Professor Liebmann affattede Betænkning, dat. Kjøbh. ult. Aug. 1846.

„Uagtet Kartoffelsygdommen allerede i Løbet af flere Aar har været kjendt paa forskjellige Steder i Europa, blev den dog ikke Gjenstand for almindelig Opmærksomhed før i Fjor, da den næsten over hele Europa anrettede uhyre Ødelæggelser. Dgsaa i Aar er Sygdommen pludselig og med stor Voldsomhed udbrudt samtidig over hele Landet, har i kort Tid tilintetgjort den største Deel af Kartoffelplantens over Jorden vegeterende Dele, men endnu formaaer man ikke

at afgjøre, om Sygdommens Indflydelse paa Knoldene vil blive ligesaa fordærvelig som i Fjor.

Efter alle Efterretninger, vi hidtil have funnet indhente, ligesom ogsaa efter egne Jagttagelser synes Sygdommen i Aar fornemmelig at have angrebet de tidlig modne Kartoffelsorter, hvorimod de sildig modne ere blevne langt mere forskaanede.

Allevegne, hvor Kartoffelsygdommen i Fjor anrettede Ddelæggelser, er den bleven gjort til Gjenstand for nsiagtige Undersøgelser saavel af enkelte Mænd som af dertil nedsatte Commissjoner, og i flere Lande ere allerede betydelige Summer anvendte af det Dffentlige til disse Undersøgelses Fremme.

Uagtet Alt, hvad der hidtil er skeet i denne Retning, uagtet Literaturen over Kartoffelsygdommen allerede er voren op til en uhyre Masse — er dog Resultatet af alle disse Bestræbelser destoværre at ansee for saare ringe; Intet af de mangfoldige foreslaæede Midler til at afhjælpe Sygdommen har viist sig virksomt.

I Fjor blev man først opmærksom paa Sygdommen, da den var vidt fremskreden; den første Begyndelse af samme, ligesom ogsaa dens Aarsag kom saaledes slet ikke under kyndige og uhibede Naturforskeres Jagttagelse.

I Aar, da Opmærksomheden itide har været henvendt paa Kartoffelplantens Vegetationsforhold, har det været muligt at iagttage alle Phænomener ved Sygdommen fra dens allerførste Begyndelse, og der kan nu ikke længer være Tvivl om Sygdommens Aarsag. —

Det er nemlig en Snyltesvamp, henhørende til Skimmel- eller Traad-Svampene, som angriber den overjordiske Deel af Kartoffelplanten, og i kort Tid og paa den Svampene egne Maade ødelægger Bladenes, Blomsternes og Stænglernes Cellevæv. Svampene fremstille et fint spindelvævagtigt Bæv af usarvede grenede Traade, og den formerer sig med stor Hurtighed ved elastiske Kiumkorn, som kun ere synlige ved en betydelig Forstørrelses-Grad. Disse Kiumkorn ere saa smaa og saa lette, at de føres omkring i Luften og nedfalde med Dugdraaberne paa de sunde Planter, udvikle sig der i saa Timer til Traade, og ødelægge Bladene. Det maa ansees som vist, at Sygdommen frembringes ved denne Snyltesvamp.

Sygdom i Knoldene fremkommer først nogen Tid efterat den overjordiske Deel af Planten er ødelagt og ytrer sig ved at destruere Cellevævet, der pludselig ved Bladenes hurtige Ødelæggelse unddrages den regelmæssige Ernæring, der udgaaer fra disse Dele.

Kartoffel-Traadsvampens Livsvarighed er ligesom Svampenes i Almindelighed kun kort og den lader sig kun tydelig eftervise paa Blade, der endnu ei ere blevene sorte eller visne. Vi vove med Bestemthed at paastaae, at denne Snyltesvamps Vegetationsperiode i Aar har indskrænket sig til de første 14 Dage af August Maaned og at det ifkun er Følgerne af Svampens Ødelæggelser i hine 14 Dage, som ville tilkjendegive sig i dette Efteraar.

Efter at det nu er oplyst, at Sygdommen foraar-

sages ved en parasitisk Svamp, vil det være indlysende at alle tidligere Formodninger om Kartoffelplantens Udartning som Aarsag til Sygdommen ere ubesiedede, ligesom ogsaa, at Indforskrivning af Læggekartofler fra Lande, der hidtil ere blevne forskaanede for dette On-
de, vil være unyttig. Dette maa man allerede kunne slutte, efter at have lært Sygdommens Aarsag at kjen-
de; hvad der bestyrker denne Mening er, at Medun-
dertegnede Liebmann paa en Reise i Fyen i Begyn-
delsen af denne Maaned erfarede, at flere derboende
Landmænd, som med megen Beføstning havde forskre-
vet Læggekartofler fra Nordamerika fra Egne, hvor
Sygdommen ei havde herstet, desuagtet havde faaet
de dermed beplantede Agre i samme Grad angrebne af
Sygdommen som alle andre. (I dette Dieblif er det
ikke muligt at navngive de Mænd, som have gjort
denne vigtige Erfaring, men Medundertegnede Lieb-
mann haaber om kort Tid at kunne meddele yderligere
Oplysninger om denne Sag).

Comiteen maa nu glæde sig ved, allerede førend
disse Erfaringer laae for Haanden, i en i Efteraaret
til den polytechniske Anstalt afgiven Erklæring at have
fraraadet Indforskrivning af Læggekartofler fra Spa-
nien og Nordamerika i Erkjendelse af den lidende Sand-
synlighed, der var for Sygdommens Oprindelse fra
en formeentlig Udartning. Landet er sandsynligviis
derved blevet fritaget for betydelige Udgifter, der efter
de nærværende Erfaringer vilde have været spildte.

Den polytechniske Læreanstalts Bestyrelse vil med
Comiteen indsee, at alle Foranstaltninger til Kartoffel-